

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า การท่องเที่ยวสามารถทำรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพสูงมาก ในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่ผสมผสานหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็น โบราณสถาน ธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรม ที่เอื้ออำนวยต่อกุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในขณะที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา รายได้ประชาชาติส่วนใหญ่ได้มาจากการส่งผลิตภัณฑ์ ที่เกี่ยวกับการเกษตร ออกจำหน่ายยังต่างประเทศ รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศ และประชากรส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ให้เกื้อหนุนต่อการพัฒนาการเกษตร ซึ่งจะเป็วิธีที่ง่ายที่สุดในการแก้ปัญหา เศรษฐกิจ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นไปตามการจัดการในภาคเอกชน รัฐบาลมีส่วนรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวอย่างมาก การเจริญเติบโตไปเองตามธรรมชาติ และจากการจัดการของเอกชน ทำให้รัฐบาลจะไม่สามารถควบคุมการเจริญเติบโตของกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นที่ไปในทางที่เหมาะสมได้ และมีผลเสียหายในภายหน้า จะมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในทางที่เสื่อมลง และผลต่อส่วนรวมทั้งทางคานเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม อันจะเป็นผลเชื่อมโยงให้การพัฒนาประเทศไม่สัมฤทธิ์ผล จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ

เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญยิ่งในด้านประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เคยเป็นราชธานีของไทย จังหวัดลพบุรีมีประวัติศาสตร์เกี่ยวเนื่องจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และต่างประเทศ ในสมัยอยุธยาเป็นอย่างมาก ซึ่งมีอดีตไม่น้อยกว่า 600 ปี ดังนั้นจึงปรากฏร่องรอยของอารยธรรมที่สำคัญในพื้นที่โครงการนี้เป็นอย่างมาก เช่นโบราณสถานต่าง ๆ ในบริเวณเมืองพระนครศรีอยุธยา เมืองลพบุรี และจังหวัดสระบุรีบางส่วน ดังนั้นการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ส่วนใหญ่จะเน้นหนักในบางเรื่อง

เฉพาะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดลพบุรี

1.1 ปัญหา

การท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ มีลักษณะเข้าไปเป็นกัลมภ์ ไม่มีความต่อเนื่องทั้งสามจังหวัด ทั้งระดับนานาชาติ และท้องถิ่น บริษัทนำเที่ยวเอกชนเป็นผู้กำหนดเส้นทาง โดยอาศัยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่ เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ต้องลงทุน โดยมุ่งหวังผลประโยชน์เข้าสู่บริษัทเป็นสำคัญ รายได้จากการท่องเที่ยวไม่ได้ตกอยู่ในพื้นที่แต่ไปตกแก่บริษัทนำเที่ยว และร้านอาหารบางร้านที่มีข้อตกลงกับผู้นำการท่องเที่ยว ทำให้ไม่เกิดการกระจายรายได้ ซึ่งส่งผลให้เกิดความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคม ระหว่างเมืองหลวง ชุมชนเมือง และชนบท ทั้งนี้สืบเนื่องจากภาครัฐบาลไม่มีบทบาทในการควบคุมกิจการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ

จากปัญหาที่ไม่มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยว จะส่งผลกระทบต่อรูปแบบชีวิตความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม การใช้ที่ดินของชุมชนเมือง โดยเฉพาะการอพยพประชากรจากท้องถิ่นสู่เมือง เพื่อประกอบกิจกรรมในค่านบริการแก่นักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการบุกรุกแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริเวณโบราณสถาน จะเป็นผลซ้ำเติมจากปัญหาของการขยายตัวในชุมชนเมืองเอง ในปัจจุบันที่มีอยู่ก่อนแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากที่ดินในบริเวณเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และเกาะเมืองลพบุรี ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีโบราณสถานมาก เป็นกรรมสิทธิ์ของกรมธนารักษ์ และกรมการศาสนาประมาณ 90 % ของพื้นที่ทั้งหมด โดยการจัดการให้เอกชนเช่าปลูกสร้างอาคารต่าง ๆ ซึ่งความเห็นแก่ตัวของเอกชน บางราย และการไม่เอาใจใส่ หรือไม่เข้าใจจากเจ้าของที่ดินภาครัฐบาล ทำให้เกิดการทำลายภูมิทัศน์ของเมือง การบุกรุกที่โบราณ ทำให้คุณค่าแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลงไปอย่างน่าเสียดาย ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมของเมืองโดยรวม

1.2 จุดประสงค์ของการศึกษา

จากปัญหาของการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่กล่าวมา จึงควรมีการศึกษาให้ทราบถึงสภาพที่แท้จริง เพื่อนำไปสู่การวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่โครงการให้มีประสิทธิภาพขึ้น จุดประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อ

1.2.1 ศึกษาสภาพโดยตรงและโดยอ้อมต่อการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ในบริเวณพื้นที่โครงการ โดยเฉพาะเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและเกาะเมืองลพบุรี ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว

เที่ยวประเภทโบราณสถาน และศาสนสถาน แหล่งใหญ่

1.2.2 ศึกษาแนวโน้มของการท่องเที่ยวในอนาคต ทั้งจากจำนวนนักท่องเที่ยว จากโครงการภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การเติบโตของการลงทุน การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว ทั้งระดับนานาชาติและท้องถิ่นว่าจะเป็นไปได้ในลักษณะใด

1.2.3 ศึกษาแนวโน้มของการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว จากโครงการภาครัฐบาล เฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา โดยการอนุรักษ์ให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์ และเกาะเมืองลพบุรี

1.2.4 ศึกษาความเป็นไปได้ในอันที่จะพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ (Potentiality) สูงในบริเวณพื้นที่โครงการ มาพัฒนาเพื่อรองรับความเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวในอนาคต

1.2.5 ศึกษาความเป็นไปได้ในอันที่จะให้รายละเอียดของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ให้มาตกในท้องถิ่นมากขึ้น จากการเพิ่มวันเฉลี่ยของการมาพัก (Average Length of Stay) ในเขตพื้นที่โครงการให้มากขึ้น และจากการฟื้นฟูผลผลิตศิลปหัตถกรรม และประเพณีวัฒนธรรม

1.2.6 ศึกษาสภาพความจำเป็น (Pre-Requisites) สำหรับที่จะให้นักท่องเที่ยวพักในพื้นที่โครงการมากขึ้น โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม เป็นต้น

1.2.7 จากผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเนื่องทั้งหมด จะนำไปสู่การวางแผนนโยบายและแผนชี้นำ (แผนพัฒนา) การท่องเที่ยวในที่สุด

1.3 วิธีการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

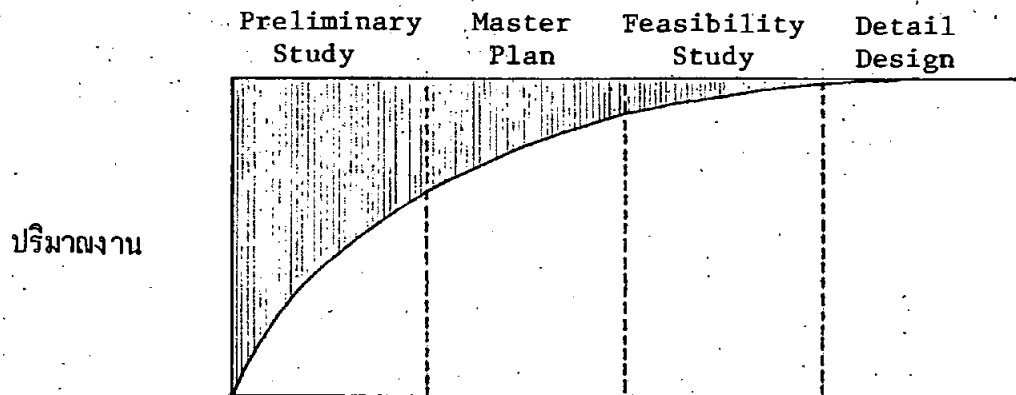
วิธีการศึกษา

— เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เอกชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

— เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานการวิจัยที่มีผู้ค้นคว้าวิจัยไว้ก่อน

— เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ ออกแบบสอบถาม

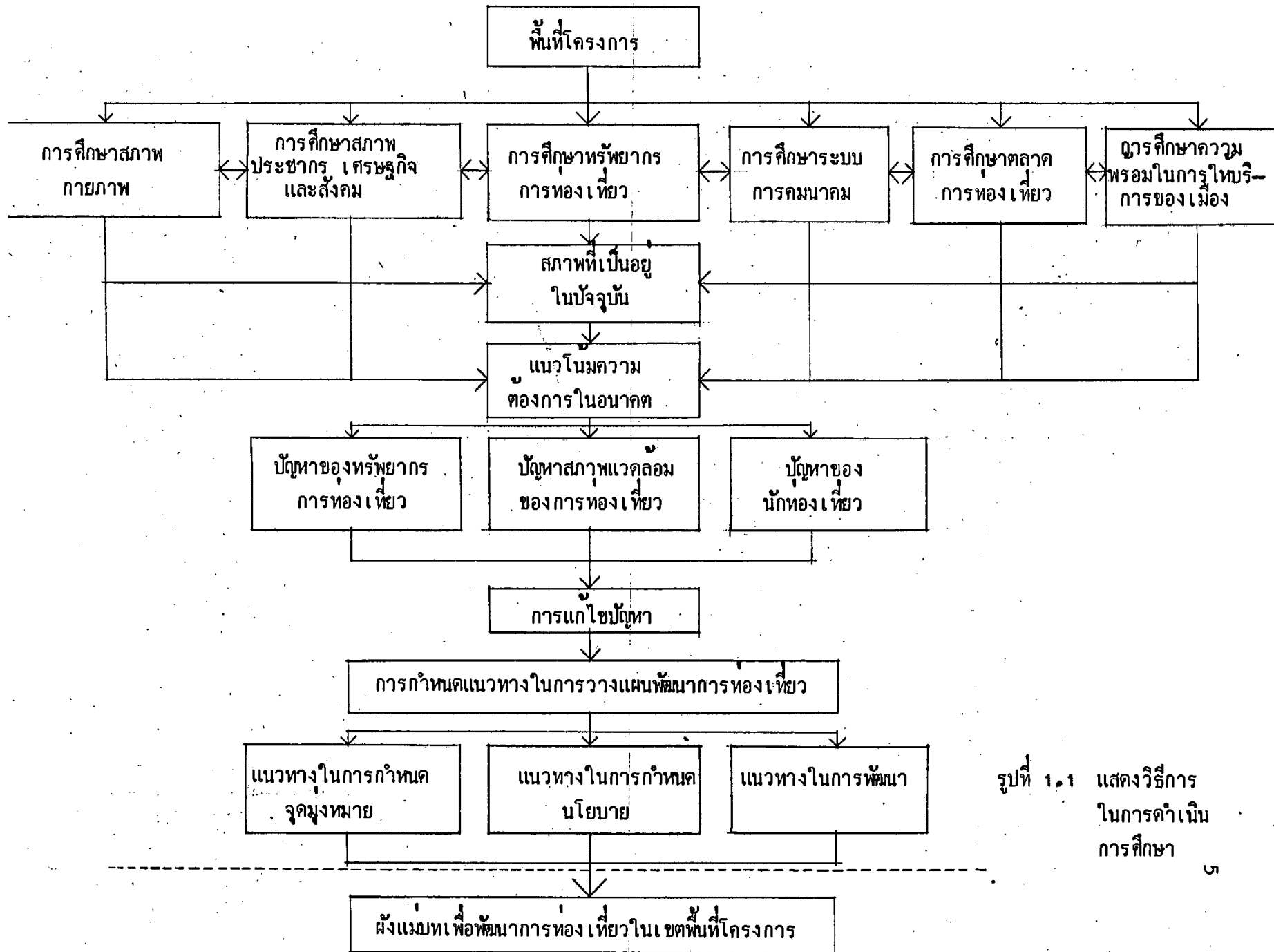
ขอบเขตการศึกษา

ตารางที่ 1.1 แสดง ปริมาณขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาส่วนใหญ่เน้นหนักในช่วงการศึกษาเบื้องต้น (Preliminary Study) เพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่โครงการ มาทำการวิเคราะห์และสรุปผล เพื่อหาแนวทางในการกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนา สำหรับขั้น Master Plan, Feasibility Study และ Detail Design ได้มีการวิเคราะห์ไปถึงบางบางเรื่องเฉพาะที่จำเป็น เช่นแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ ซึ่งเป็นนโยบายในขั้น Detail Design

ในการศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดลำดับความสำคัญของเมือง โดยพิจารณาความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนสถานเป็นเกณฑ์ ดังนั้นขอบเขตการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเน้นหนักบางเรื่องเท่าที่จำเป็นเฉพาะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดลพบุรี สำหรับจังหวัดสระบุรี ในส่วนที่ไม่มี หรือมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวอันน้อยมาก จะไม่นำมากล่าวในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

รูปที่ 1.1 แสดงวิธีการในการดำเนินการศึกษา